jištnih zajednica po zakonu od 25. travnja 1894. — Práva zádružného týče se práce *Ante Gaveza* Nezakonite potajne diobe i položaj zadrugara u nezakonito razdieljenim zadrugama, a od *téhož* autora: Brisanje zadružnog svojstva po § 65. zakona od 9. svibnja 1889 o zadrugach u savezu sa § 36 istoga zakona.

Slovenski pravnik 1901 a 1902: Dr. *Iv. Dolenc*, Moreli zastavni dolžnik sě ne izbrisano hipoteko odstopiti novemu upniku na tistem mestu, kjer je prvotno vpisana? — Dr. *Fr. Mohorič*, O pravnem značaji zemljišča, solastnega vsled odkupa služebnosti več zemljiščem. — Dr. *J. Žolger* podává svou přednášku ve víd. spolku právn. Jamstvo za poškodovanje ob uporih, přihlíží též k historii (obecná poruka starého práva, opole polská atd.). — Ročník 1902 obsahuje z práva občanského: Dr. *St. Lapanje*: Zmota ali prevara? — Dr. *Fr. Mohorič*, Vknjižba rabokupne pravice na posamezni idealni delež solastnine (o knih vkladu práva nájemního na jednotlivý ideální díl spoluvlastnický). *Dr. Čk.*

Právo trestní.

Der Gerichtssaal, svazek 61. a 62.

Na úvodním místě svazku 61. pojednává prof. dr. *Rosenblatt* (Krakov) »O právním omylu před soudcem trestním dle judikatury nejvyššího i kassačního soudu vídeňského« Probrav celkem dvacet judikátů tohoto tribunálu a podrobiv je posudku, dospívá k závěru, že kassační soud ex professo se přidržuje sice — právě tak jako říšský soud německý — zásady, dle kteréž omyl skutkový, jakož i právní omyl mimotrestní přičítání skutku jako dolosního vylučuje, nikoli však omyl práva trestního se týkající, nechť zakládá se na úplné neznalosti normy zákonné či na nesprávné subsumpci (omyl subsumpční); že ale přes to jednotlivé judikáty od této zásady se uchylují a že zejména v jednom z uvedených případů (obžalovaný, jenž bral svůj plat invalidní přes své odsouzení pro zločin dále, nevěda, že dle § 26. tr. z. práva naň pozbyl, byl obžaloby sproštěn a zmateční stížnost státního zastupitelství zamítnuta) viděl se nejvyšší soud nucena zásadu »ignorantia juris criminalis nocet« obmeziti za neznalost trestní normy in concreto přestoupené. Nato zabývá se spisovatel literaturou, zejména pokud se týče tak zv. omylu subsumpčního, a poukazuje zejména k obecnému mínění, jež prý se nesrovnává se zásadou, dle kteréž přičitatelnost skutku jako dolosního omylem subsumpčním vyloučena není, dospívá k těmto thesím: »Sluší činiti rozdíl mezi neznalostí práva a omylem subsumpčním. Prostá neznalost existence trestního zákona in concreto přestoupeného nemůže pachatele nikdy omlouvati. Subsumpční omyl je tu, je-li pachatel v omylu o vztahu svého činu ku trestnímu zákonu. Subsumpční omyl může býti dvojí, buď je pachatel následkem omylného pojímání předpisu práva trestního, občanského, správního neb jiných toho mínění, že jeho čin vůbec nespadá pod zákon trestní, neb subsumuje svůj čin nesprávně pod trestní zákon mírnější. Omyl subsumpční

vylučuje přičítání zločinů, neměl-li pachatel následkem omylu svého vědomí bezprávnosti svého činu. Na přičítání deliktů z nedbalosti nemá omyl subsumpční žádného vlivu. Omylná subsumpce pod trestní zákon mírnější je pro trestnost nerozhodnou.«

Mám za to, že tyto these nejsou předcházejícími vývody spisovatelovými dostatečně podepřeny a že proti některým z nich jsou vážné námitky. Zejména sluší se vysloviti proti tomu, aby omyl subsumpční byl prohlášen za zvláštní kategorii omylu, pro kterouž by platily také zvláštní odchylné zásady. Skutečnost, že pachatel se mýlil ve příčině relace svého činu k zákonu trestnímu a že následkem toho čin svůj pod tento zákon nesubsumoval (tedy právě omyl subsumpční), může míti příčinu svou v tom, že byl v omylu buď o skutečnostech činu se týkajících (omyl skutkový), neb o významu a dosahu trestní normy (právní omyl trestní) neb o významu a dosahu jiné normy právní (právní omyl mimotrestní). O tom, jaký význam jedné každé z těchto tří kategorií omylu, pokud jde o přičítání skutku, sluší přikládati, mínění jak de lege lata tak i de lege ferenda valně se rozcházejí. Tolik pokládáme však za nezbytný logický důsledek, že, nechť již se rozhodneme v té příčině pro zásadu tu či onu, sluší ji vztahovati též na t. zv. omyl subsumpční a že tudíž je s tímto naložiti dle toho, do které z uvedených kategorií podstatou svou in concreto spadá. Pro stanovení nějakých odchylných pravidel pro omyl subsumpční nevidíme žádných vnitřních důvodů.

Problém o účinku omylu v právu trestním nelze dosud pokládati za uspokojivě rozřešený, pročež sluší vítati příspěvek před námi ležící aspoň v tom směru, že probrána tu svědomitě judikatura našeho kassačního soudu tohoto předmětu se týkající.

Z ostatního obsahu svazku 61. sluší vytknouti podrobné pojednání docenta *A. Köhlera* (Mnichov) o nadržování a přechovavačství a dále historicky zajímavý článek prof. *Günthera* (Giessen): »Jean Paul Marat, zvaný »ami du peuple« jako kriminalista«, v němž probrán zejména spis tohoto hrdiny velké revoluce v r. 1780 pod titulem »Plan de législation criminelle« anonymně vyšedší.

Ze svazku 62. zajímá pojednání Wernera *Rosenberga* (státního zástupce ve Strassburku) »o trestných léčeních«. Týž snaží se, jak sám praví, »přiblížiti se rozřešení tohoto zajímavého problému cestou dosud nenastoupenou,« zvoliv při posuzování oprávnění lékaře k operativnímu zasáhnutí za východisko soukromoprávní poměr »negotiorum gestio«. Zdali však tato »dosud nenastoupená cesta« skutečně nás přibližuje k rozřešení kriminalistického problému, o který tu jde, o tom sluší s důvodem pochybovati. I kdyby základ, z něhož vychází, byl správný, zůstala by vždy ještě nezodpověděnou otázka, zdaž tedy je trestný a jak trestný je lékař, který, nemoha býti pokládán ani za negotiorum gestora, operaci předsevzal, a je-li trestný zejména i v tom případě, když operací pacientu život zachránil a zdraví navrátil.

»Co rozumí obecné (lidové) mínění vůlí,« snaží se vyzkoumati vrchní soudce *Huther* (Hagenov n. M.) známý svými četnými články z oboru nauky o trestní vině. Úkol věru málo vděčný, ba, nemýlíme-li se, práce Sisyfova-

Příčinu neúspěchů, se kterými se potkaly dosud veškery pokusy theorie ku stanovení pojmu vůle směřující, spatřuje spisovatel zcela správně v tom, že theoretikové »přestávali na analysi pojmu vůle, místo aby dílnu samu navštívili, kde vůle, jako výrobek ducha, vzniká a se vytváří a proto nedospěli k nalezišti vůle, jež z pouhého abstraktního pojmu nevyplývá.« Však směle, tuším, lze tvrditi, že také spisovateli samému se nepodařilo k tomuto nalezišti, k této »ústřední instanci našeho já« ni o píď se přiblížiti. Dle našeho mínění jde tu o metafysický problem, se kterýž síly člověka dosud nejsou a jehož rozřešení pro vědu práva trestního nemá toho významu, jaký se mu namnoze přičítá.

Ze zprávy dra *Mumma* (právního zástupce ve Strassburku) »O osnově nového japonského zákona trestního« dovídáme se, že v Japonsku se úsilovně pracuje o reformě trestního práva, jež s výsledky moderní právní vědy trestní v soulad uvedeno býti má. Považíme-li, že platný trestní zákon říše japonské datuje teprve za dne 1. ledna 1882, nedivno, že v nás přirovnání s našimi známými poměry v té příčině budí city dosti smíšené. *M.*

Przegląd prawa i administracyi 1902. Dr. *Jul. Makarewicz*, Pomoc prawna ze strony sądow cywilnych według procedury karnej wojskowej. — *Czasopismo prawnicze i ekonomiczne 1902.* Docent Dr. *Makarewicz* pokračuje ve svých studiích z oboru řízení trestního. V části III. pojednává o eventuelní změně pokuty na vězení a opovědlivosti předmětu časopisu. — Dr. *Jul. Morełowski*, Z dziedziny statystyki kryminalnej. — *Slovenski pravnik 1902. K. W.*, Nedostatki pri rešitvach tržeb radi žaljenja časti (nedostatky při rozsuzování žalob pro urážku na cti). — Dr. *F. Robida* pokračuje z minulého ročníku ve své studii: O presodnosti normalnega človeka. — *K. W.*, Kako je rešiti pritožbe zoper zavarovalni zapor okrajnih sodišć v zmislu §ov 178. in 89. kaz. pr. r.? K studii zavdalo podnět rozhodnutí krajského soudu lublaňského, dle něhož nepřípustna jest stížnost proti zjišťovací vazbě soudu okresního dle §§ 178. a 89. tr. ř. — Načrt zakona proti pijančevanju, ve kterémž podány živnostensko-právní, soukromoprávní, trestnoprávní a závěrečná ustanovení osnovy zákona proti pijáctví. *Dr. Čk.*

Civilní řízení.

Přehled literatury v r. 1902. (Konec.)*)

II. Řízení exekuční a konkursní.

G. Neumann[1]) počal uveřejňovati obsáhlý kommentář k ex. ř., kdežto v Německu dokončeno 2. vydání díla *P. Reinharda*,[2]) zabývajícího se zákonem o nucené dražbě a vnucené správě nemovitostí, o kterémž spůsobem

*) V. Sborník III., str. 360.—377.

[1]) Kommentar zur Exekutionsordnung, Wien 1902, Manz. 1. Lief.

[2]) Gesetz über die Zwangsversteigerung u. Zwangsverwaltung, Leipzig, 1900—1902, Rossberg u. Berger.